

Трудове право та право соціального забезпечення

1. створення своєрідних учнівських підприємств для працевлаштування неповнолітніх у вільний від навчання час;
2. сприяння створенню молодіжних малих підприємств, кооперативів;
3. створення при вузах або при службах зайнятості відділів по сприянні працевлаштуванню молоді.

Право на працю є одним з основних прав людини. І для того, щоб говорити про майбутнє нашої держави, а саме молода – це і є її майбутнє, потрібно підтримати її сьогодні і допомогти у реалізації цього життєво необхідного права людини.

Література

1. Конституція України 1996р.
2. Кодекс законів про працю 1971р.
3. Закон України "Про зайнятість населення" від 1 березня 1991 року.
4. Закон України "Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні".
5. Указ Президента України "Про заходи щодо реформування системи підготовки спеціалістів та працевлаштування випускників вищих навчальних закладів" від 23.01.1996р., № 77.
6. Постанова Кабінету Міністрів України "Про порядок працевлаштування випускників вищих навчальних закладів, підготовка яких здійснюється за державним замовленням" від 22.08.1996р., № 992.
7. Аналіз I. Управління працевлаштуванням випускників навчальних закладів в регіоні. // Україна: аспекти праці. – 2000. - №2.
8. Мельник С. Аналітичний огляд стану молодіжної зайнятості в Україні. // Україна: аспекти праці. – 2001. - №1.
9. Колєшня Л. Проблеми працевлаштування випускників вищих навчальних закладів і шляхи їх вирішення. // Україна: аспекти праці. – 2001. - №3.
10. Буяльська Г. Пріоритети в сфері зайнятості молоді. // Соціальний захист. – 2001. - №5.
11. Бондарчук К. Основні напрями активної державної політики сприяння зайнятості молоді. // Україна: аспекти праці. – 1998. - №8.
12. Мельник С. Мотивація до працевлаштування випускників професійно-технічних закладів. // Україна: аспекти праці. – 2000. - №4.
13. Юшкевич О.О. Зайнятість сільської молоді. – К., 1996.
14. Карпенко Д.О. Трудові відносини випускників ПТУ. – К., 1982.

И. Копайгора,
преподаватель права Криворожского
технического университета

РАЗВИТИЕ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА О ЗАРАБОТНОЙ ПЛАТЕ В ГОДЫ ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ВОЙНЫ

Великая Отечественная война 1941-1945 гг. потребовала коренной перестройки экономики СССР, перевода её на военные рельсы и подчинения основной задаче, вставшей перед советским народом – отстоять свободу и независимость Родины.

В основе законодательного и ведомственного регулирования вопросов оплаты труда были положены решения XVIII Всесоюзной конференции ВКП(б). В резолюции по докладу Маленкова "О задачах партийных организаций в области промышленности и транспорта" была намечена необходимость "в области заработной платы строго и последовательно проводить принцип материального поощрения хорошо работающих, осуществляемый в виде сдельной системы оплаты труда для рабочих, премиальной системы для руководящих работников и в виде большей оплаты квалифицированного труда сравнительно с неквалифицированным" (1.С.11.)

С учетом этих решений перестройке подверглась заработка плата в самых разнообразных отраслях промышленности, на железных дорогах и других видах транспорта, в машинотракторных станциях (далее МТС) и совхозах, в торговле, в системе народного просвещения, здравоохранения, в научных учреждениях, в государственном аппарате и в других отраслях народного хозяйства. Характерной особенностью реорганизации заработной платы этого периода является то, что все это проводилось не в порядке нормативных соглашений или организационно-распорядительных действий соответствующих ведомств, а в порядке прямого правового нормирования путем издания постановлений Совета народных комиссаров (далее СНК) и основанных на них приказов народных комиссариатов Союза ССР (2.).

Перестройка заработной платы в эти годы шла по линии повышения уровня заработной платы, выделения ведущих профессий и должностей и одновременно по пути установления более правильных соотношений в оплате труда различных профессий и квалификаций, обеспечения зависимости размеров заработка от выполняемой работы, производительности труда, качества работы.

Во время войны постановлениями СНК СССР и приказами народных комиссаров были введены положения о премиальных системах оплаты труда хозяйственных руководителей, инженерно-технических работников, рабочих отдельных категорий. В положениях были точно определены круг лиц, подлежащих премированию, факторы и условия премирования, размер и порядок выплаты премий. Так, например, в танковой промышленности за выполнение производственного плана на 80-90% устанавливалась премия в размере 5% за каждый процент выполнения плана. Для производственных мастеров за выполнение плана на 100% премия выплачивалась в размере 75%. Такая же практика была в наркомате легкой промышленности и черной металлургии (3) и других наркоматах СССР.

Осуществление этих мероприятий привело к тому, что доля премий в заработной плате увеличилась с 11% - в 1940 году до 28% - в 1944 году, а в заработной плате рабочих - с 4,5% - в 1940 году до 8% - в 1944 году (4.117). Следует отметить, что принципы построения положений о премировании военного времени сохранили свою практику и до сегодняшнего дня.

С целью стимулирования производства дополнительно к заработной плате было введено и государственное нормирование продуктов. Для этого Наркомторг СССР своими приказами №555 от 21.11.1943г. и №557 от 22.11.1943г. ввел продовольственные и промтоварные карточки. Согласно этих приказов все население страны разбивалось на несколько категорий. К 1-й категории относилась вся оборонка, среди которой особо выделялась черная и цветная металлургия, железнодорожный транспорт, где нормы были повышенны. На лесозаготовках, согласно приказу №566 от 2.12.1943г. за выполнение нормы выработки на 110% - выдавалось 700 г хлеба, от 100 до 110% - 600 грамм, при невыполнении нормы выработки - только 500 г хлеба в день (5.с.52 и с.153).

Одновременно с перестройкой оплаты труда в промышленности осуществлялась и реорганизация оплаты труда в колхозах.

Таким образом, и в тяжелые годы войны, Советское государство предпринимало попытки реорганизации общественного труда на основе сочетания патриотизма и трудового героизма народных масс с помощью материального стимулирования добиться скорейшой победы над врагом.

Література

1. Резолюции XVIII Всесоюзной конференции ВКП (б). – Госполитиздат., 1941.– с.11.
2. Приказ Наркомата танковой промышленности №369 от 26.04.1944 года.
3. Приказ Наркомата легкой промышленности №408 от 23.07.1943 года.
4. Вознесенский Н. Венная экономика СССР в период Отечественной войны. – М.:ОГИЗ, 1943. – с.117.
5. Сборник важнейших приказов и инструктивных указаний по вопросам карточной системы и нормирования снабжения. – М.: 1943. – с.52 и с.153.

О. Лапка,

ад'юнкт кафедри адміністративного права
Національної академії внутрішніх справ України,
м. Київ

СОЦІАЛЬНО - ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ПРАЦІВНИКІВ МІЛІЦІЇ: ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ

1. Для того, щоб законодавство відповідало сучасним потребам суспільства, воно повинно бути досконалім як за змістом, так і за формою. Зокрема, до формальних засобів удосконалення законодавства відноситься і “законодавча термінологія” – сукупність слів \словосполучень\, за допомогою яких у текстах законів позначаються поняття. При формулюванні тексту закону використовуються загальновживані, спеціально-юридичні і спеціальні неюридичні терміни [1:101].

Будь-яка термінологія має свій поняттєвий апарат, тобто систему понять, що відображає сутність предмета, різновидність зв'язку його структурних елементів, процеси його генезису, функціонування та розвитку [2:7].

2. У законодавстві України такий термін, як “соціально-правовий захист” не зустрічається. Аналіз законодавства, що регулює правовий та соціальний захист громадян, в тому числі і працівників міліції свідчить, що законотворча лексика здебільшого оперує поняттями “правовий захист” та “соціальний захист”. Зокрема, у Законі України “Про соціальний та правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей” [3], Законі України “Про міліцію” [4] та інші зазначені терміни вживаються як окремі категорії, кожній з яких присвячені окремі статті.

3. Деякі вчені-юристи вживають таке поняття, як “соціально-правовий захист”, при цьому чіткого визначення даного терміну не дають. Інші правознавці схильні розділяти цей термін на два окремих поняття – “соціальний захист”, “правовий захист”, або ж зводять поняття соціально-правового захисту до одного з цих складових. Зокрема, у своїх наукових роботах правознавці вживають таке поняття, як “правова захищеність”. Зокрема, Б.М.Кондрашов зазначає, що правова захищеність працівників міліції перш за все є ступенем їх особистої безпеки, ініціативності, впевненості і авторитетності при здійсненні службових обов'язків, дозволених відповідними юридичними органами [5:36]. Автор даного визначення говорить лише про один з компонентів правового захисту працівників міліції – їх ініціативності, впевненості і авторитетності, говорячи про суб'єктивні характеристики правового захисту. Поняття ж захисту не зводиться до такого його розуміння, воно за своїм змістом більш ширше.

3. В загальному поняття соціального захисту особистості можна розглядати як в широкому, так і в вузькому розумінні. В першому випадку соціальний захист розуміється як економічний, правовий, екологічний, медичний та інші види захисту особистості від ущемлення її прав. У другому ж випадку даний термін може застосовуватися у зв'язку з захистом одного з перечислених видів прав чи сукупності декількох їх видів.

Точки зору, за якою соціальний захист включає в себе сукупність окремих видів захисту, в тому числі і правовий захист, притримується ряд авторів, серед яких можна відмітити С.Д.Соловйову, А.В.Стремоухова та інших. Зокрема, А.В.Стремоухов визначає соціальний захист як діяльність органів влади і місцевого самоуправління, посадових осіб і громадських організацій по здійсненню закріплених у нормах права заходів економічного, соціального та правового характеру, які захищають будь-яку особу від економічної, соціальної та фізичної деградації внаслідок дії несприятливих факторів об'єктивного та суб'єктивного характеру [6:11].

Інша група авторів розглядає соціальний захист, в першу чергу, як захист майнової, матеріальної сфери людей. Так, С.Д.Порошук зазначає: “Сприяючи розвитку ринкових відносин, держава повинна узяти на себе функцію соціального захисту усіх громадян, що виражається у системі засобів, направлених на забезпечення гідного та достатнього рівня життя кожної людини...” [7:12-13].

4. **Правовий захист працівників міліції** - система юридичних засобів, за допомогою яких уповноважені на те державні органи та посадові особи забезпечують реалізацію і захист законодавчо встановлених організаційно-правових гарантій з метою гарантування стану правової захищеності працівників міліції.

Соціальний захист працівників міліції – система мір та соціальних пільг, що забезпечують задоволення матеріальними і духовними потребами та компенсують певні обмеження, встановлені законодавством щодо цієї категорії осіб [8].

5. Розглядаючи соціальний захист у широкому розумінні, узагальнено, як усі види захисту у суспільстві, то в такому випадку правовий захист буде виступати складовою частиною соціального захисту. З цього приводу вірно зазначає А.В.Стремоухов: “соціальний захист” шише поняття “правовий захист”, правовий захист – елемент захисту соціального” [6:11]. Коли мова йде тільки про соціальний чи тільки правовий захист, то, в даному випадку, мається на увазі лише різні предмети правового регулювання. Ось і все, що відрізняє ці явища одне від одного. Зазвичай під соціальним захистом розуміють регулювання соціально-економічних, соціально-культурних і особистих майнових правовідносин, а під правовим – політичних і особистих немайнових правовідносин [9:60].

Виходячи з викладеного, звертає на себе увагу той факт, що з однієї сторони, соціальний захист розглядається як родове поняття відносно правового захисту, з іншого боку, обґрутується наявність у правового та соціального захистів самостійних предметів правового регулювання, які між собою не знаходяться у стані співідповідності. Отже, автори першого підходу вказують на родо-видовий зв'язок між цими поняттями.

У філософському енциклопедичному словнику з точки зору логічних правил дається визначення понять “рід” та “вид”: “Рід та вид у логіці, поняття, які служать для вираження відношення між класами: з двох класів той, що вміщує в собі інший, називається родом, а той, що вміщується – видом... І рід і вид, зазвичай, визначаються ознаками – відповідно родовими і видовими, при чому кожна видова характеристика об'єкту класифікації тягне за собою його родову характеристику, але не навпаки: від роду можливі різні шляхи до видів, але від виду – тільки один шлях до роду. У відносинах вид та рід виділяються два аспекти – змістовний (інтенсіональний) і об'ємний (екстенсіональний)” [9:60].